

UKŁADANKA FLORIAN. ROZPOZNAWANIE DRZEW I KRZEWÓW

FLORIAN PUZZLE. RECOGNISING TREES AND BUSHES

Kinga Borowska

Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej w Rogowie

Poniżej przedstawiam propozycję zabawy, którą wykorzystuję jako powtórzenie i utrwalenie wiadomości zdobytych przez uczniów w trakcie zajęć z rozpoznawania drzew i krzewów (zmienione za Banaszczyk P. 2001. *Rozpoznawanie popularnych drzew i krzewów iglastych i liściastych przy pomocy klucza*).

Zabawa adresowana jest do uczniów gimnazjów i szkół średnich. Uczniowie pracują w grupach po 4–5 osób. Układankę należy pociąć wzdłuż linii. Przygotowujemy zestaw karteczek dla każdej grupy.

Zadaniem uczniów jest ułożenie z liter nazw drzew i krzewów tak, aby informacje zamieszczone pod literami dotyczyły danego gatunku. Przykładowo litera *S* z dopiskiem *Najpospolitsze drzewo iglaste w Polsce* może zostać użyta w nazwie *SOSNA*, a nie można jej użyć w nazwie *CIS* (tu pod *S* będzie informacja *Jest najwolniej rosnącym drzewem iglastym w Polsce*). Dużym ułatwieniem będzie podanie uczniom nazw, które mają ułożyć.

Użyte gatunki iglaste:

cis,
jałowiec,
jodła,
modrzew,
sosna,
świerk.

Użyte gatunki liściaste:

bez,
brzoza,
buk,
dąb,
grab,
jarząb,
jesion,
klon,
lipa,
topola.

**UKŁADANKA FLORIAN.
DRZEWA I KRZEWY IGLASTE**

S JEST DUŻYM KRAJOWYM DRZEWEM	C NIE MA SZYSZEK TYLKO NASIONA W OSNÓWKACH	M JEST DUŻYM I SZYBKO ROSNĄCYM DRZEWEM
W SZYSZKI SĄ DUŻE, PODŁUŻNE	I JEST ROŚLINĄ SILNIE TRUJĄCĄ	O IGŁY OPADAJĄ NA ZIMĘ
I IGŁY KRÓTKIE I KŁUJĄCE	S JEST NAJWOLNIEJ ROSNĄCYM DRZEWEM IGLASTYM W POLSCE	D IGŁY SĄ JASNOZIELONE I MIĘKKIE
E SZYSZKI ZWISAJĄ Z GAŁĄZEK	E JESIENIĄ PRZEBARWIA IGŁY NA ŻÓŁTO	R SZYSZKI SĄ MAŁE, KULISTE I MAJĄ CIENKIE ŁUSKI
R IGŁY WYRASTAJĄ Z GAŁĄZEK POJEDYNCZO	W GATUNEK ŚWIATŁOLUBNY	Z IGŁY WYRASTAJĄ W GĘSTYCH PĘCZKACH
K STOSOWANY NA CHOINKI		
S NAJPOSPOLITSZE DRZEWO IGLASTE W POLSCE	J JEST DUŻYM LEŚNYM DRZEWEM	J JEST WĄSKIM KRZEWEM LUB MAŁYM DRZEWEM
O Z KRÓTKOPĘDÓW WYRASTAJĄ PO 2 IGŁY	O IGŁY NIE SĄ KŁUJĄCE	A JEST BARDZO ODPORNY NA SUSZĘ
S TWORZY BORY IGLASTE I MIESZANE	D SZYSZKI ROZPADAJĄ SIĘ NA DRZEWIE	ł IGŁY SĄ OSTRE I KŁUJĄCE
N SZYSZKI SĄ NIEWIELKIE I ZDREWNIĄŁE	ł IGŁY WYRASTAJĄ POJEDYNCZO I PŁASKO NA PĘDZIE	O RODZI SZYSZKOJAGODY
A IGŁY SĄ NAJDŁUŻSZE SPOŚRÓD IGIEŁ DRZEW KRAJOWYCH	A STOSOWANA NA CHOINKI I STROIKI	W ROŚNIE NA SUCHYCH I SŁONECZNYCH MIEJSCACH
C SZYSZKOJAGODY MAJĄ GRANATOWĄ BARWĘ	E IGŁY WYRASTAJĄ DOOKOŁA PĘDU PO 3	I UŻYWANY JAKO PRZYPRAWA

**UKŁADANKA FLORIAN.
DRZEWA I KRZEWY IGLASTE
(rozwiązanie)**

<p>SOSNA</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Najpospolitsze drzewo iglaste w Polsce ■ Z krótkopędów wyrastają po 2 igły ■ Tworzy bory iglaste i mieszane ■ Szyszki są niewielkie i zdrewniałe ■ Igły są najdłuższe spośród igieł drzew krajowych 	<p>ŚWIERK</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Jest dużym krajowym drzewem ■ Szyszki są duże, podłużne ■ Igły krótkie i kłujące ■ Szyszki zwisają z gałązek ■ Igły wyrastają z gałązek pojedynczo ■ Stosowany na choinki
<p>JAŁOWIEC</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Jest wąskim krzewem lub małym drzewem ■ Jest bardzo odporny na suszę ■ Igły są ostre i kłujące ■ Rodzi szyszkogody ■ Rośnie na suchych i słonecznych miejscach ■ Używany jako przyprawa ■ Igły wyrastają dookoła pędu po 3 ■ Szyszkogody mają granatową barwę 	<p>MODRZEW</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Jest dużym i szybko rosnącym drzewem ■ Igły opadają na zimę ■ Igły są jasnozielone i miękkie ■ Szyszki są małe, kuliste i mają cienkie łuski ■ Igły wyrastają w gęstych pęczkach ■ Jesienią przebarwia igły na żółto ■ Gatunek światłolubny
<p>CIS</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Nie ma szyszek tylko nasiona w osnówkach ■ Jest rośliną silnie trującą ■ Jest najwolniej rosnącym drzewem iglastym w Polsce 	<p>JODŁA</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Jest dużym leśnym drzewem ■ Igły nie są kłujące ■ Szyszki rozpadają się na drzewie ■ Igły wyrastają pojedynczo i płasko na pędzie ■ Stosowana na choinki i stroiki

**UKŁADANKA FLORIAN.
DRZEWA I KRZEWY LIŚCIASTE**

T JEST POLSKIM DRZEWEM	L JEST BARDZO MIODODAJNYM DRZEWEM	B POSIADA MALOWNICZY, PŁACZĄCY POKRÓJ
O ROŚNIE NAJSZYBCIEJ SPOŚRÓD POLSKICH DRZEW	I KWITNIE W LIPCU	R MŁODE PĘDY SĄ POKRYTE LICZNYMI BRODAWKAMI
P MA NIEWIELKIE WYMAGANIA GLEBOWE	P ULUBIONE DRZEWO JANA KOCHANOWSKIEGO	Z DOBRZE CZUJE SIĘ NA PIASZCZYSTYCH GLEBACH
O DRZEWO KRÓTKOWIECZNE	A OD JEJ NAZWY POCHODZI NAZWA JEDNEGO Z MIESIĘCY	O Z GAŁĘZI ROBI SIĘ MIOTŁY
L LIŚCIE OD SPODU BIAŁO FILCOWATE	N JESIENIĄ PRZEBARWIA SIĘ NA ŻÓŁTO LUB CZERWONO	Z LIŚCIE DROBNE, W ZARYSIE TRÓJKĄTNE
A OWOCY SĄ ZAOPATRZONE W PUCH	B DZIECI CZĘSTO ROBIĄ Z OWOCÓW KORALE	A KORA MA BARWĘ BIAŁĄ
J OWOCY TO WYDŁUŻONE SKRZYDLAKI	B LICZNE CZARNE OWOCY ZEBRANE W BALDACHOWATE OWOCOSTANY	B OWOCY TO TRÓJKĄTNE ORZESZKI
E BARDZO PÓŹNO ROZWIJA LIŚCIE NA WIOSNĘ	E LIŚCIE ZŁOŻONE, Z PIĘCIOMA LISTKAMI, O MOCNYM ZAPACHU	U LIŚCIE JAJOWATE, BŁYSZCZĄCE
S LIŚCIE OPADAJĄ JESIENIĄ ZIELONE	Z DUŻY KRZEW (DO 7 M WYS.)	K MA SZARĄ, GŁADKĄ KORĘ
I MA DUŻE, CZARNE PĄCZKI	D JEST BARDZO POWOLI ROSNĄCYM DRZEWEM	B JEST DOBRY NA ŻYWOPŁOTY
O LIŚCIE SĄ PIERZASTO ZŁOŻONE	A DRZEWO DŁUGOWIECZNE	Z OWOCY KULISTE, CZERWONE

N OWOCE CZĘSTO WISZĄ NA DRZEWACH DO WIOSNY	B OWOCE TO ŻOŁĘDZIE	A OWOCE SĄ ULUBIONYM POKARMEM PTAKÓW
K MA DŁONIASTO KLAPOWANE LIŚCIE	J NIEWIELKIE DRZEWO	G MA BARDZO TWARDE DREWNO
L OWOCE TO SKRZYDLAKI	A LIŚCIE PIERZASTO ZŁOŻONE	R LIŚCIE OWALNE, OSTRO PIŁKOWANE
O LIŚCIE UŁOŻONE NAPRZECIWLEGLIE	R LIŚCIE DŁUGOŚCI OK. 15 CM, 9 – 17-LISTKOWE	A OWOCE TO ORZESZKI W TRÓJKŁAPOWEJ OKRYWIE

**UKŁADANKA FLORIAN.
DRZEWA I KRZEWY LIŚCIASTE
(rozwiązanie)**

<p>TOPOLA</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Jest polskim drzewem ■ Rośnie najszybciej spośród polskich drzew ■ Ma niewielkie wymagania glebowe ■ Drzewo krótkowieczne ■ Liście od spodu biało filcowate ■ Owoce są zaopatrzone w puch 	<p>JARZĄB</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Niewielkie drzewo ■ Liście pierzasto złożone ■ Liście długości ok. 15 cm, 9–17-listkowe ■ Owoce kuliste, czerwone ■ Owoce są ulubionym pokarmem ptaków ■ Dzieci często robią z owoców korale
<p>LIPA</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Jest bardzo miododajnym drzewem ■ Kwitnie w lipcu ■ Ulubione drzewo Jana Kochanowskiego ■ Od jej nazwy pochodzi nazwa jednego z miesięcy 	<p>BEZ</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Liczne czarne owoce zebrane w baldachowate owocostany ■ Duży krzew (do 7 m wys.) ■ Liście złożone, z pięcioma listkami, o mocnym zapachu
<p>BRZOZA</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Posiada malowniczy, płaczący pokrój ■ Młode pędy są pokryte licznymi brodawkami ■ Dobrze czuje się na piaszczystych glebach ■ Z gałęzi robi się miotły ■ Liście drobne, w zarysie trójkątne ■ Kora ma barwę białą 	<p>GRAB</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Ma bardzo twarde drewno ■ Liście owalne, ostro piłkowane ■ Owoce to orzeszki w trójkłapowej okrywie ■ Jest dobry na żywopłoty
<p>JESION</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Owoce to wydłużone skrzydłaki ■ Bardzo późno rozwija liście na wiosnę ■ Liście opadają jesienią zielone ■ Ma duże, czarne pączki ■ Liście są pierzasto złożone ■ Owoce często wiszą na drzewach do wiosny 	<p>KLON</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Ma dłoniasto kłapowane liście ■ Owoce to skrzydłaki ■ Liście ułożone naprzeciwlegle ■ Jesienią przebarwia się na żółto lub czerwono
<p>DĄB</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Jest bardzo powoli rosnącym drzewem ■ Drzewo długowieczne ■ Owoce to żołędzie 	<p>BUK</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Owoce to trójkątne orzeszki ■ Liście jajowate, błyszczące ■ Ma szarą, gładką korę